

Oddíl E – učební osnovy
I.2.A

LITERATURA

Charakteristika předmětu: LITERATURA v nižším stupni osmiletého studia

Obsah předmětu

Vzdělávací obsah předmětu literatura vychází ze vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace a vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura Rámcového vzdělávacího plánu pro základní vzdělání. Úzce souvisí s předmětem český jazyk a komunikace. Některé složky předmětů se prolínají, neboť se literární texty stávají výchozím materiálem pro slohovou výchovu a naopak je věnována pozornost jazykové stránce literárních textů.

V literatuře pracují studenti s literárními texty. Stěžejními výukovými prostředky jsou dílny čtení a čtenářské lekce. Studenti si v nich budují čtenářské chování, rozvíjejí čtenářskou odezvu a porozumění textu. Učí se vybrané texty reprodukovat, popsat jejich strukturu a jazyk děl, rozlišit základní literární žánry, charakterizovat základní literární směry. Vytvářejí vlastní texty a zúčastňují se dramatických pořadů.

Při výuce se využívá některých znalostí z učiva předmětů hudební výchova, výtvarná výchova, kořeny evropské kultury, dějepis a dramatická výchova.

V předmětu jsou realizována průřezová témata Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova a částečně Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech a Mediální výchova.

Časové vymezení předmětu

	vyučovací hodina	cvičení
prima	2	X
sekunda	2	X
tercie	2	X
kvarta	2	X

Organizace výuky

Výuka probíhá většinou v kmenových učebnách, výjimečně v terénu (např. v knihovně). Součástí předmětu je i návštěva komponovaných pořadů nebo divadelních představení.

Výchovné a vzdělávací strategie

Četba a návštěva divadelních nebo filmových představení se stává prostředkem k formulování názorů studentů na umělecké dílo i na okolní svět. Četba spoluvytváří osobnost studentů a pomáhá jim lépe chápat mezilidské vztahy.

Kompetence k učení

umožňujeme studentům autokorekci jejich chyb

motivujeme studenty pro další učení

vedeme je k tomu, aby kriticky přistupovali k různým zdrojům informací

Kompetence k řešení problémů

zařazujeme úkoly, jež posilují schopnost využívat vlastních zkušeností a vlastního úsudku studentů

rozvíjíme jejich fantazii a kreativitu

podporujeme studenty v samostatném řešení daného problému

klademe důraz na analýzu přečtených textů a kritické posouzení jejich obsahu, na jejich porovnávání, zjištění shod a odlišností, třídění podle hledisek, na zobecnění

Kompetence komunikativní

zařazujeme mluvní cvičení, diskusní kroužky a besedy

dbáme na jazykovou kulturu projevu a vedeme zároveň studenty k výběru adekvátních jazykových prostředků (podle komunikačního záměru)

Kompetence sociální a personální

využíváme práce ve skupině k tomu, aby studenti byli schopni stanovit si pravidla, následně je respektovat a aby se naučili organizovat práci vlastní i aktivity celé skupiny

uplatňujeme individuální přístup k talentovaným studentům, ale i ke studentům s poruchami učení (hlavně při čtení)

vnášíme přátelskou atmosféru do procesu výuky

posilujeme sebedůvěru studentů a jejich samostatný rozvoj

Kompetence občanské

respektujeme věkové, intelektové, sociální a etnické zvláštnosti studentů

podporujeme u studentů projevy pozitivních postojů k uměleckým dílům, k ochraně kulturního dědictví a ocenění tradic

podněcujeme studenty, aby se zapojili do kulturního dění ve škole nebo v obci, případně aby se podíleli na organizaci kulturních akcí

Kompetence pracovní

podporujeme u studentů smysl pro povinnost vyžadováním domácí přípravy na výuku (např. shromažďování materiálů)

kontrolujeme samostatné práce studentů

Rozpracování vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu

P R I M A		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Tvořivá práce s literárním textem pohádka, báje (mýtus), pověst, bajka	<i>student pracuje s vlastní knihou i se zadanými texty; porovnává je a nachází typické rysy jednotlivých žánrů; při těchto činnostech rozvíjí svou kreativitu seznamuje se se zvyky a tradicemi národů Evropy recituje nebo výrazně čte umělecké texty</i>	Realizována PT Osobnostní a sociální výchova a Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech Využití znalostí učiva předmětu kořeny evropské kultury
Interpretace vybraných literárních děl, včetně vlastní četby	<i>student písemně i ústně formuluje dojmy z četby, hodnotí a charakterizuje jednotlivé prvky literárního díla (postavy, prostředí) student rozvíjí čtenářské strategie a používá je k porozumění vlastních i společných textů (předvídání, shrnování, kladení otázek, vizualizace, objasňování...)</i> <i>student posiluje a kultivuje své čtenářské chování a odezvu, tj. samostatně či s dopomocí si vybírá texty, jež mu přinášejí čtenářský prožitek; rozlišuje znaky, které mu umožní se rozhodnout, zda je text vhodný k účelu jeho čtení student neustále prodlužuje dobu samostatného tichého čtení, hlasité čtení je výrazné a plynulé</i>	

<p>Literární historie a teorie starověká literatura ústní lidová slovesnost titul, námět, téma, postava, prostředí lyrika a epika terminologie z poetiky (např. přirovnání)</p>	<p><i>student vymezí základní rysy starověké literatury a porovnává ji se současnou postihne základní rysy lidové slovesnosti; aplikuje je na známých textech osvojuje si základní pojmy literární teorie: rozlišuje lyriku od epiky; pozná přirovnání a dokáže pracovat s vlastními příklady; formuluje náměty(témata) textů a porovnává je; student popíše hlavní postavu a prostředí, hodnotí jednání postav</i></p>	<p>Využití znalostí učiva předmětu kořeny evropské kultury (dílna Antické mýty)</p>
<p>Mládež a kultura</p>	<p><i>student formuluje dojmy z uměleckého zážitku z divadelního nebo filmového představení; hodnotí jednání postav, herecké výkony, atmosféru představení při diskusi se vzájemně poznává se spolužáky a učí se kooperaci v kolektivu</i></p>	<p>Realizováno PT Osobnostní a sociální výchova (kreativita) Výuka se realizuje i mimo budovu školy</p>
<p>Návštěva knihovny</p>	<p><i>student se orientuje ve školní a městské knihovně; dokáže se najít knihy blízké vlastním zájmům i pro výuku vyhledává informace v různých typech katalogů tak, aby si dokázal najít knihu k přípravě referátu; pracuje s počítačovým katalogem</i></p>	<p>Výuka se realizuje mimo budovu školy</p>

S E K U N D A

Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
<p>Interpretace literárních děl</p>	<p><i>student pracuje s vlastní knihou; tvoří zápis, v němž charakterizuje postavy a postihuje smysl textu student rozvíjí čtenářské strategie a používá je k porozumění vlastních i společných textů student posiluje a kultivuje své čtenářské chování a odezvu, tj. samostatně či s dopomocí si vybírá texty, jež mu přinášejí čtenářský prožitek; rozšiřuje svá čtenářská teritoria o další žánry student neustále prodlužuje dobu samostatného tichého čtení, hlasité čtení je výrazné a plynulé</i></p>	<p>Realizováno PT Osobnostní a sociální výchova</p>

<p>Tvořivá práce s literárním textem Žánry: horor, detektivka, fantasy, sci-fi, příběhy s napětím a tajemstvím; young adults</p>	<p><i>student charakterizuje probírané žánry, nachází obdobné texty ve vlastní četbě, tvoří vlastní autorské texty dle probíraných žánrů rozvíjí svou kreativitu, dochází k sebepoznání dramatičuje vlastní vytvořené nebo zadané texty, a to ve spolupráci se spolužáky; aplikuje znalosti získané z oblasti literární teorie; zdokonaluje se v kultuře mluveného projevu recituje nebo výrazně čte umělecké texty</i></p>	<p>Využití znalostí z učiva dramatické výchovy</p>
<p>Literární historie a teorie literární hrdina a jeho charakteristika kompozice literárního díla jazyk literárního díla</p>	<p><i>student hodnotí jednání postav jednoduše popisuje jazyk literárního díla uvědomí si stavbu jednoduchých textů (chronologie, retrospekce)</i></p>	
<p>Mládež a kultura</p>	<p><i>student formuluje dojmy z divadelního nebo filmového představení; zamýšlí se nad příčinami jednání postav, používá vhodné hodnotící výrazy</i></p>	

T E R C I E

Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
<p>Interpretace děl různých funkčních stylů</p>	<p><i>student pracuje se společnou i vlastní četbou; v diskusi hodnotí jednání postav, charakterizuje dobu a prostředí hodnotí mezilidské vztahy v přečtených dílech a bere si vzory pro své jednání reprodukuje texty různých funkčních stylů; nachází jejich shody a rozdíly v porovnání s texty beletristickými;</i></p>	<p>Realizována PT Osobnostní a sociální výchova a</p>

Tvořivá práce s literárním textem	<i>student tvoří vlastní literární texty recituje nebo výrazně čte umělecké texty rozpozná individuální styl autora nebo společné rysy textů určité doby (např. sonet v renesanci a ve 20. století) porovnává cestopisy středověké a současné, nachází shody a rozdíly v obsahu i formě</i>	
Literární historie a teorie hlavní vývojová období literárních dějin od počátku do renesance úvod do versologie: rytmus, rým; volný verš; základní tropy a figury	<i>student dokáže na základě práce s textem najít typické rysy literatury určitého období získané informace ověřuje v literárněhistorických pramenech rozpozná jazykové zvláštnosti literárního díla určitého období používá základní pojmy z versologie; rozliší volný a vázaný verš; rozliší tzv. bohatý rým od gramatického a asonance; rozpozná (a vytvoří) jednoduché metafory a metonymie); vnímá libozvučnost verše</i>	Využití znalostí učiva předmětu dějepis a český jazyk a komunikace
Mládež a kultura	<i>student kriticky hodnotí uměleckou úroveň inscenace; porovná adaptované filmové dílo s knižním originálem; rozliší prostředky filmové řeči od výrazových prostředků beletrie přejímá zodpovědnost za své postoje a prezentuje svůj názor</i>	Realizováno PT Výchova demokratického občana (občanská společnost a škola)

K V A R T A

Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Interpretace literárních děl	<i>student pracuje se společnou mimočítankovou četbou; v diskusi hodnotí jednání postav, charakterizuje dobu a prostředí; nachází paralely mezi postavami jednotlivých literárních období; rozpozná a vymezí literární typ reguluje své jednání a cvičí sebekontrolu charakterizuje individuální styl autora</i>	Realizována PT Osobnostní a sociální výchova a Multikulturní výchova (kulturní diference)

Tvořivá práce s literárním textem	<i>student tvoří vlastní literární texty recituje nebo výrazně čte umělecké texty</i>	
Literární historie a teorie struktura literárního díla (kompozice; autor, vypravěč a pásmo postav) hlavní vývojová období literárních dějin od renesance do konce 19. st.	<i>student porovnává literární žánry jednotlivých období i jejich funkci orientuje se ve struktuře literárního díla; rozpozná rámcovou konstrukci; pozná rozdíl mezi vypravěčem a autorem; charakterizuje řeč autorskou a řeč postav charakterizuje výrazové prostředky, typické pro určité literární období orientuje se v základních literárních směrech, vymezí, v čem se shodují s jinými (např. středověk s barokem) a liší od předchozích, přiřadí k nim významné představitele, ať v české či světové literatuře poznává vlastní zakotvení v evropské kultuře (vlivy jednotlivých směrů na naše umění)</i>	Využití znalostí učiva předmětů hudební výchova a výtvarná výchova
Mládež a kultura	<i>student porovnává obsahovou stránku divadelního (nebo filmového) představení s přečtenou knihou po zhlédnutí představení porovnává život u nás a v Evropě a uvědomuje si, v čem se naše mentalita liší od mentality jiných národů</i>	Realizováno PT Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (Jsme Evropané)

I.2.A – Literatura

PAGE - 6 -

Doctrina - Podještědské gymnázium, s.r.o.